

FİKİRLER

Cilt : 3

15 Teşrinievvel 1931

Sayı : 72

Müşahade;

Asım İsmet

Tarihi hadiseler karşısında

Yaşadığımız günler, on sene evvel en uzak hayallerin, on sene sonra gözle görünür hakikatlar haline girdiği anlardır. İstikbal Anadol Fransı dediği gibi, onu yapanlara daima meçhul bulunuyor. Hayatın yolunu açan zekâ, ve bu yolda emin bir surette ilerlediğini iddia eden fikir hakikatta zaman karşısında yolunu şaşırarak iradesiz bir yolcu halini alıyor.

O, taşlar deviriyor, milyonlarca insana kumanda eden imparatorları düşürüyor, iradeye karşı geliyor, ve bunun fevkinde yarattığı hadiseler ve insanın karşısına diktiği vak'alarla, telakkiyi, düşüncesini değiştiriyor. Denilebilir ki zaman, dindarların allahı gibidir; O her şeyi görüyor, ne göz yaşına, ne duaya, ne arzuya ehemmiyet vermiyerek mutlak bir hakimiyetle yalnız, yapılması lâzım gelen şeyleri yapıyor.

*
* *

On sene evvel biri çıkipta «bugün, Berlin sokaklarında kahrolsun Fransa deyen ağızlar on sene sonra muazzam tezahüratla yaşasın «Fransa» yaşasın sulh bağıracaktır deseydi ihtimal ihanetle ittiham edilecekti.

Fakat hiç bir ağızın ovakıt söyliyemediği bu hakikati bugün zaman ne kadar sakin, ne kadar tabii bir surette söyletiyor. Siyasetin, karşılıklı iki kampta barışamaz, ve birleşemez iki zıt varlık halinde gösterdiği İsmet paşa, ve Veznizelos bugün yüzler sevinçli ve gözleri neş'eli olduğu halde yan yana el ele, ağız ağıza, gazete sütunlarında teşhir olunuyor.

Gazetelerde Türk bayrağı yanında Yunan bayrağının dalgalı şekli var. Binlerce halk «yaşasın İsmet Paşa» ve daha açık bir tabirle, yaşasın Türkiye, bağıyor ve bununla milletler başka hayat istiyoruz, deyolar. Hükümet adamları- «istikbal» sulhtadır, sulhu sevmek barışmak ve birleşmek demektir».

Maziye unutam. O, bozulmuş bir ilaç gibidir. Artık onu kullanmak şifa değil daha müzmin bir hastalık getirir» diyorlar. Bu sözlerle, yavaş, yavaş egoizm yerini altruisme, kin muhabbete, rekabet birliğe, tefevvuk müsavata harp sulha, silâh kaleme terk mevki ediyor. Bu gösteriyor ki büyük harbi gören insanın psikolojisi şayanı hayret derecede değişmiştir. O hakikatı anlamış insanlara has bir vekarle bugün istiraptan korkuyor, ve başka bir hayat istiyor.

Bunun neticesi olarak zihniyetini ve bu zihniyetle birlikte hayatını değiştirmek ihtiyacını duyuyor. Feci değildir ki, en basit hakikatlar, çok defalar milyonlarca insanın kanı, en istiraplı şekilde ölümü bahasına anlaşılın.

* * *

Bu tarihi hadiseler, terbiye vazifesini üzerine elan ve müstakbel milleti yaratmağa çalışan muallimler için çok geniş bir müşahede mevzuudur. Bir neslin dimağını mütemadiyen kin heyecanla beslemek o cemiyeti çok zamanlarda, felâketini doğurabilecek bir uçuruma yaklaştırmaktır.

Fransız mualliminin, intikam hissini, mütemadiyen Alsas Loren ismile gıdalandırdığı Fransız milleti Alsas Lorene kavuştuğu zaman en kuvvetli ve münevver bir gençliğin kanlar içinde can verdiğini ve Fransanın en güzel ayaletlerinin bir mermi tarlası haline girdiğini gördü.

Almanyanın mutlak cihana hakim olacağını telkin mecburiyetinde olan Alman muallimi, bugün Alman milletinin dört taraftan zincirlediğini ve yaşasın sulh dediğini işliyor.

Görülüyor ki intikam her vakit intikamı davet ediyor. Fertlerin olduğu gibi cemiyetlerin de ef'ali daima kendilerini takip ediyor.

Bir dini telkin için diğer bir dini takbih zâretinin bir kanaat haline gelmesi asırlarca cemiyetleri felâketten felâkete sürükledi. Aynı usulün milliyet telkininde de kullan-

ması, aynı kanlı neticeleri doğurdu. Bütün bu facialar tarihin uzun yollarında cemiyetlerin teşekkülü için belki zaruri istiraplar ve vakalardı. Çünkü evvelce harp, galip bir millet için bir kuvvet eseri idi. İnsan zekâsile birlikte tekemmül eden harp vasıtaları bugün galibi de mağlubuda yere seren en öldürücü bir zaaf amili oldu.

Eğer insan oğlu bugün sulh, ve kardeşlik diyor ve mazisini inkâre çalışıyorsa bunun sebebi bu hakikatı anlamağa başlamasındadır. Eğer karanlık irsiyeti ve kanlı mazisile bugünkü insan insanlığın icabettiği hayata kavuşmak istiyorsa bu alicenap olmasından değil belki ikinci bir harbin seyyareyi kamer gibi bir kaya yığını haline koyacağını anlamasındandır.

Terbiyenin şimdiye kadar insanda yenemediği tahripkâr sevki tabiiyeti hayat yolunda mücadele için, egoizmini tatmin için insan zekâsının meydana getirdiği tahrip aletleri yeniyor ve tevkif ediyor. Ve insan, nakabili içtinap bir surette, eseri karşısında yolunu değiştirmek, yaşayış tarzına başka bir istikamet vermek mecburiyetini his ediyor. Milletler, ilk defa umumî surette mücadele yerine münakaşa ve anlaşmağı tercih ediyorlar.

Bu, asıl bir başlangıçtır. Ve zahiren bir az hayal gibi görünmektedir. Fakat biz, en uzak ütöplerin en müşahhas hakikatlar haline girdiği bir devirde yaşamıyor muyuz?

Asım İsmet

Hamiş: Gelecek makalelerimizin birinde «kin» telkin etmeksizin vatan sevgisinin ne suretle mümkün olacağını tetkik edeceğiz.



Bir köy mualliminin beş senelik programı

Düşünceler:

Yaşamak için gıdaye, havaya, suya, muhtacız.

Gıdamız: Topraktan istihsal olunmaktadır. Toprağı bizzat karıştıran, ekip biçen biz köylüler olduğumuz halde maal'eseef lâyiki veçhile mahsul yetiştirememekte ve yalnız -Buğday, Arpa, Mısır, Çavdar, Afyon gibi- hububata inhisar eden çifciliğimiz Matlup neticeyi vermemekte ve bilhassa zahire piyasasının pek ziyade düşmesi yüzünden artık müzayaka ve ihtiyaçlarımıza karşı bizi âciz mevkiine düşürmekte, diriliğimiz ve geçinmemiz bozulmaktadır.

Çok çalışanın çok kazanması bir hakikat iken geceyi gündüze katan bizler iki elimizle bir boğazımıza bile doyuramayız. Halbuki az sayı ile çok kazanmak, günden güne kudret ve serveti çoğaldarak saadete kavuşmak asrımızın icabatındandır. Biz tamamiyle çifci olduğumuz halde idaremizi temine kâfi muhsulu niçin elde edemiyoruz. Eğer ötedenberi göreneğimiz olan kuru mahsul yerine okka malı yükte hafif bahada ağır şeyleri eker kaldırır isek, âilemizin muhtaç olduğu mevaddı gıdayı doğrudan doğruya tarlamızdan alıpta para vermemeye başlarsak zaruretin en kuvvetlisini kapumuzdan koğmuş oluruz. Tabiatın inat ve mukavemetinden daha mukavim ve muannit olup istemek, işletmek, yapmak, yaratmak kudret ve kabiliyetinde olan bizler: Onun yaratıcı ve kazandırıcı hallerinden istifade ederek yeni usul ve yeni alât ve vesait müracaatla, az emekle, az masrafla çok kâr ve fayda temini çarelerine tevessüldükü bizi düştüğümüz sefalet ve zarurettten ancak kurtarabilecektir. Binaen aleyh köyümüzde çifcilik şeklini aşağıda yazılı maddelere göre ve beş senede tamamlamak şartıyla deniştirmeyi münasip ve menfaatimize uygun görmekteyiz..

Köy ihtiyar meclisi kararları:

1 — Köyümüzde bağcılık: Bu sene son bahar - eylül -'ından itibaren Güney yolunun her iki tarafında bir dönümden aşağı olmamak üzere -bağ- yeri ihzar edilecek toprakları muayene ettirilip ziraat müdü-

rüyetinden amerikan çubuğu celp ve garsedilecektir. Kirizme için Muallim Ali Vehbi beyin iki çift ile çekilen büyük pulluğu tahsis edilmiştir. İsteyen götürebilir.

2 — **Dut ağacı:** Bağ ve o semtteki umum tarlaların sınırlarına dut ağacı dikilecektir. Dut fidanları ziraat müdürüyetinden verilecektir. Arazimizde dut ağacı yetiştiği gibi ipek böceği beslemekte tecrübe edilmiş ve iyi netice elde olunmuştur. İpekçiliği ilerileteceğiz..

3 — **Zer'iyat:** Değirmen, Karaçay, Yaylığan suları ile sulanan tarlalarda her sene münavebe ile: hem gıdasını tehvin ve hemde harçlığını temin edebilecek derecede şunlar ekilecektir. - Patates, Soğan, Göger, Karaca, Mercimek, Mürdümek, Anason, Fıstık, Fasulya, Bögürölce, Nohut, Günaşıkı, Süpürge, Bostan, Kenevir, Keten, Pamuk, Susam, Bakla, Lahna, Pırasa, Marul, Madinoz, ıspanak, Tütün, Havuç, Şeker pancarı, Patlıcan, Bamya, Büber, Tomates, her türlü çiçek: Evlerde bahçelerde, saksılarda: yetiştirilecektir. Çiçek tohumları ihtiyar meclisince tedarik ve tevzi edilecektir.

4 — İşbu mahsulattan çok yetişen ve fazla kâr temin edenler çokca miktarda ekilir. karahüyük halkı bilhassa sepze pazarını tamamen işgal etmelidir.

5 — **Elbirliği ile hareket:** İşbu ittifaknameye dahil bulunan çifciler muayyen zamanlarda köy ihtiyar meclisi odasında toplanıp mevsime ait zer'iyatın: Zamanını, mekânını, nev'ini, cinsini, esbabı ihzarını, vesait ve alatının tedarikini sulama işlerini, miktarını, korunmasını, hasadını, hulâsa yapılacak bütün işleri kararlaştırır. İşbu toplantıyı muhtar veya muallim davet ve riyaset eder. Kararlar köy defterine yazılır. Umum çifciler bu kararlara göre harkete mecburdur.

6 — **Sular:** Sulama işleri hey'eti umumiye kararına göre muhtar tarafında idare ve su civarları ve ya Mültezimler marifetiyle icra olunur. Sulaması mümkün olmiyan münbit tarlalarda deştiye yani susuz yetişen mahsul ekilir. Ancak altından su çıkması kabil olan yerler mintakalara taksim edilerek her on kişinin istifade edebileceği şekilde arteziyenler ve önüne büyük havızlar yaptırılmak suretiyle sulama işleri temin edilecektir. Bütün sular köy sandığına bir varidat menbaıdır. Suların idaresi, intizamı, tevzi ve taksimi ücret ve saatının tayini ihtiyar meclisince yapılacaktır.

Arteziyenlerin masrafı köy sandığına tesviye edilir. Su yollarının tamir masraflarında keza köy sandığından verilecektir.

7 — Köy bekciliğinde iki kişi istihdam edilecektir. Bu bekciler her mevsimde bütün mezruatı koruyacaklardır. Vazifesinde tekâsül gösteren bekcilere derhal yol verilir. Bekci maaşları yarısı köy sandı-

ğından, yarısı taammülü veçhile harmanlardan verilecektir.

8 — **Mezruat** arasında başı boş dolaşan büyük hayvanlardan 10, küçük hayvanlarla kazların beherinden 5 kuruş bekçi ücreti alınır. Aynı mallar tekrar yakalanırsa işbu ücretler iki misli alınacaktır.

Bekciler bilhassa şu ciheti dikkat ederler: Geceleyin mahsullarımız içinde sürülerini rayeden apa, alettin. Kırca köyleri çobanları yakalandıkça sürüleriyle beraber celp edilecek, ve hukuku umumiye namına mahkemeye muracaat edilecektir.

9 — **Bargir çifleri**: nin faaliyet ve ehemmiyeti artık tahakkuk etmiştir. Beş sene zarfında tasarrufa son derece riayetle her çifci mandaları bargir çiftine, kara sabanları pulluğa, kağnıları dört tekerlekli arabaya tebdil etmeğe mecburdur.

10 — **Cinsi feresin ıslahı** : Kırak ve atlarımızın ıslahı için önümüzdeki ilk baharda iki arap atı aygır satın alıcaktır. Bunların bedeli köy sandığından tesviye edilecek ve Doğom başına bir liradan aşağı olmamak üzere bir vergi alınacaktır. Erkek taylar bir yaşına girmezden evvel sürüden ayrılacaktır.

11 — **Cinsi bakarin ıslahı** : Sığırlarımızın ıslahı ve eyi cins sığır yetiştirilmesi için 4 reis balya buğası mübayaa ve celp edeceğiz. Buğalar Mart 1931 de izam edeceğimiz adam mahsusla tedarik edilecektir. Doğum başına 25 kuruştan aşağı olmamak üzere vergi alınacaktır. Köy sığırında mevcut yüzlerce tosunlar bu haftadan itibaren ya yenecek veya satılacaktır. Bir yaşındaki danalar bile sığır içinde gezdirilmeyecektir.

12 — **Aygır ve bugalar köy muhtarı** tarafından tesis edilecek hususi bir hârada beslenecektir. Doğumlardan alınacak ücret bu hâra masrafına karşılıktır.

13 — **Koyunlarımız**: Meralarımız koyun beslemeğe çok müsaittir. Her çifci bu seneden itibaren bir veya birkaç koyun edinerek köy sürüsü halinde idare ve otladılacaktır. Hususi sürü sahipleri ayrıca çoban tutacaklardır.

14 — **Bal arıları**. Köyümüzde bu sene bal arılarının çıkardığı oğullarda oğul vermiştir. Arıların sür'atla ürediği ve çok bal yaptığını gördüğümüz halde artık buna göz yummak doğru olamaz. Her çifci bu seneden itibaren lâakal ikişer kovan oğul tedarikine mecburdur. Arı tedariki için ihtiyar meclisi tavassut edecek, Sırçalık ve Kuyucak köylülerile temas edecektir.

15 — **Tavuklarımız** : Köyümüzde çok yetişen tavuklarımızı sıhhi kömesler yaptırıp tavuklarımızın yaşaması, yumurtalaması, üremesi için ciddi tedbirler alacağız bu hususta ihtiyar meclisi Hükümet baytarını davet edecektir.

16 — **Meyve ağaçları** : Mevsiminde muhtarlıkça celbedilecek her türlü meyve fidanlarından her çifci evinin, bahçesinin münasip yerlerine dikecektir. İhtiyar meclisince miktarları ve cinsleri tespit edilerek bakımsızlık yüzünden harap olan ve kuruyan her fidan için bir liradan aşağı olmamak üzere ceza alınır.

17 — **Sıhhatımız** : Pazar yerlerindeki ağaç bahçeleri misilli aynı eb'at ve cesamette ağaçlıklar yapılacaktır. Ağaç dikilmesi lâzım gelen bataklık, çökük, çukur yerlerin etrafına şimdiden kesik aldırılıp tikenli tellerle çevirdilecek ve mevsiminde **Okalıptüs, Akasya** ağaçları dikilecektir.

Beş sene içinde köyü bütün etrafı ve dahilindeki yolların kenarları ağaçla donadılacak ciyadeti hava behemehal temin edilecektir. Ağaçlıklar köy sandığı tarafından yapılacak ve köy bütçesinde her sene ayrıca tahsisat vaz'edilecektir.

18 — **Sularımız**: Eski sularımız fazla kireçli ve çürük olduğundan dalak yapıyordu bu sene açılan arteziyenlerin suları hem temiz hemde şürbe salih olduğu vilâyet kumyakerliğince yaptırdığımız muayene ve tahlil neticesinde anlaşılmıştır. Her evin bahçesini sulaya bilecek şekilde daha on arteziyenin inşası ihtiyar meclisince tahtı temine alınacaktır.

19 — **Tezkâh tesisi** : Ekip kaldırdığımız pamuklar ve istihsal ettiğimiz yünleri iplik yapmak için her çifci bir çıkırı tedarik etmeğe mecburdur. Maaşı köy sandığından tesviye edilmek şartıyla kızılıhsar veya Kadı köyünden bir usta celbedilerek bir tezgâh kurdurulacak burada mektepten çıkan kızlarımıza alaca, bez, çağşır, kuşak dokulması öğredilip tedricen her eve tezgâh yapılacaktır.

Bu programın gayesi:

20 — Yaşamak için muhtaç olduğumuz güzel su, tertemiz havayı temin ve muhtaç olduğumuz mevaddı gıdayemizi sahip olduğumuz topraklardan bol bol istihsal ederek evlerimizden açlığı, sefaletikoğmak zaruri ve fevkalâde ihtiyaçlardan başkasına para vermeyip aile ocağımızda saadet ve bahtiyarlık elde etmektir.

11/9/931

140 Kişi imzalamıştır.



Bir ay Rus çocuklarile beraber:

Leningrat Pedagoji Sergisi

- 4 -

Ana lisani ve okuma yazma salonu:

Müteaddit camekânlar da (Mismekender) usulü kiselere konmuş küçük kartonlar, alfabelerden bir çok nûmuneler - alfabe tedrisi için hazırlanmış oyun vasıtaları - Dökroli nin terbiyevi oyun vasıtaları - kontrplak tahtadan yapılmış mebzul ve muhtelif renklerde (Montesori) malzemesi ve hendesi şekilleri - elişlerinde yapılmış topoğrafya aletleri ve muhtelif mikyaslar - renkli mik'aplar, diğer bir camekânda Dökroli nin yalnız hesap oyunları - Montesuri usulü hesap vasıtaları - ilk mektek talebesinin riyaziye defterleri - din aleyhine riyaziyat: harbi umumide ne kadar insan ölmüştür? Bu harpta ne kadar masraf ihtiyar edilmiştir?

Kesir mefhumunu çocuklara anlatmakta kullanılan renkli kesme mukavvalar, kesme meyvalar - ilk sayıları öğretmek için kesme müte harrik rakamlar - tadat ekzersizleri için hazırlanmış muhtelif meyvalar.

Mektepten evelki terbiye: (Ana mektebi salonu)

Yüzlerce saksıda çocukların yetiştirdikleri muhtelif çiçek ve nebatlar - basit akvaryum ve terrartuyomlar - küçük hayatı eşyaya, fabrikalara ve amele hayatına dair elişleri nûmuneleri - bir ana sınıfının kuşların, böceklerin hayatile adım adım nasıl meşgul oldukları gösterilmiştir.

Bir küçük odada (çocuk antropometri) sinin bütün aletleri toplanmıştır. Burada bir kadın doktor her alet hakkında ziyaretçilere izahat vermektedir.

Bu salonun bir kısmını çocukların yapması lâzımgelen ahlâki ve sıhhi mücadeleleri gösterir renkli resimler işgal ediyor: Çocuklar sarhoş babalarile nasıl mücadele etmelidir? Çocuklar bir resimde bağırlıyorlar: «anneler, babalar, içkiyi bırakınız.» Ana mektebi çocukları birer küçük izci sıfatile bayraklarını selâmlıyorlar - iki büyük

levhada şunlar görülüyor. (1) çocukları doğülen ailede, eşyalar savrulmuş, hane halkının yüzleri asık, camlar kırılmış, pişen yemekler taşmış, ortalık süpürülmemiş,... ilâh (2) çocuklarına gülen ailede, her taraf ter temiz, ev halkının bütün neş'esi yerinde, radyo işliyor, küçükler pür sıhhat oyunlarına dalmışlar, büyük çocuklar odanın bir tarafında marangoz atelyesinde çalışıyorlar, - büyük bir duvar levhası: (Çocukları doğmeyiniz! dayak karakteri bozar, çocukları geri-letir!)-Yazıyor. Yüzlerce tedavi ve çocuk muayenesi usullerini gösteren fotoğraflar- suda, havada, ışıktâ çocuk banyosu usüllerini gösteren resim ve neşriyat daireisi.

Temsil salonu :

Bu salonda Rus çocuklarının mektep temsilleri için vucude getirdikleri eşya, elbiseler, serpuşlar, makyaj kolleksiyonları var. Burada Sluçka san'atlar mektebi talebesinin yaptığı heykeller nazarı dikkatı celp ediyor, bunlar arasında burjuvaların, Puvankarenin, Çember-lâinin ve Mosolininin heykelleri karikatörize edilmiştir.

Mektep seyahatları ve tenezzühleri salonu:

Bütün mekteplerin bir sene zarfında harici müesseseleri ziyaretleri adedi resim ve grafiklerle tespit edilmiştir. Her mektebin çocukları fabrikalardan avdet ederken mektep müzelerine ve şahsi kolleksiyonlarına ne gibi eşya getirmişlerdir? Kış esnasında ski ile yapılan seyahat fotoğrafları- mektep çocukları ormanların mızır hayvanları nasıl mücadele idiyorlar?- Bir çok defterlerin muhtelif seyahatlardaki etütler tespit edilmiştir.

R. S. F. S. R. salonlarını müteakip sırasile: Beyaz Rusya, Okrayna, Türkmenistan, Azerbaycan, Aphazi, Özbekistan ve ecnebi devletleri salonları gelmektedir.

Bunların içinde okrayna sergisi bilhassa kayde şayandır. Okrayna sergisinde evvelâ kitap neşriyatının pek mebzul olduğu nazarı dikkatı celbediyor. Saniyen eşyanın tertip ve tanziminde renklerin şekillerin hususiyetinde başlı başına varlıklı yeni bir millet görünüyor. Bu salon Rusyanın beş senelik sanayileştirme plânına nazaren okraynanın merkezi olan (Harkof)ta ne gibi tesisat yapılacağını gösteren resim, grafik ve istatistiklerle başlıyor. Şehir içinde ve civarında inşaat mahallerini büyük bir haritada elektrikle tenvir edilmiş noktalar gösteriyor - Okrayna sergisinde eski ve yeni mekteplerin bir çok karikaturları vardır. Yeni mekteplerde sıra, kürsi ve eski tarzda çalışma yoktur. Yeni mektepte çocuklar motörlerin, atöllerin, lâburatuvarların, iş masalarının başlarında amele elbisesile çalışmaktadır. Çocuklar hiç bir kontrole tabi olmadıkları halde mese-illerine dalmışlardır. Eski mekteplerde çocuklar sırmalı resmi elbi-

selerile iskambil kâğıtları gibi bir boyda bir hizada dizilmişler, put gibi cansız oturuyorlar. Yarı uyumuş ihtiyar bir hoca bunlara ders anlatıyor.

Okrayna salonlarında R. S. F. S. R. de zikredilen tertibat ve eşyanın bütün mümâsilleri vardır.

Türkmenistan salonunda bilhassa elişlerle mahalli erkek kadın kıyafetleri, halı işleri canlandırılmıştır. Türk çocukları çamur işlerinde memleketlerinin muhtelif hayvanlarını yapmışlardır. Bu salonda bundan başka Türkmenistandaki açık hava mekteplerinin fakir manzaralı, fotoğrafları, kız çocuklarının dikiş, nakış işleri görülmektedir. Türkmenistandaki çadır hayatı da elişlerle canlandırılmıştır. Türkmen lisanında yeni lâtîn harflerile yazılmış bir çok kitaplara tesadûf edilmektedir.

Azarbaycanın işgal ettiği odada muhtelif nebat hayvan kolleksiyonları vardır. Ziraat mesaisi, mahalli kıyafetler ufak kuklalarla temsil edilmiştir.

Gürci ve aphazi salonlarında şayanı kayıt bir şey yoktur. Özbekistan salonunda Özbekistandaki mekteplerin pamuk işleriyle alâkadar edildiği nazarı dikkati celp ediyor. Buradada mahalli kıyafetler mektep çocukları tarafından elişlerle canlandırılmıştır. Muhtelif grafikler beş senelik plâz tatbik edildikten sonra buradada san'at hayatının uyanacağını gösteriyor. Özbekistan salonunda özbek başlıklarını, kozacılık faaliyetlerini, deve kafilelerini gösteren fotoğraf ve elişleri vardır. Salon duvarına pamuktan gayet büyük bir çocuk yapılmıştır.

Neşriyatının mebzulliyeti ve cazip kitap renkleriyle Japon salonu da şayanı dikkattir. Burada elişleri milli ve orijinal mahiyettedir: İran Japonyanın köşesinde pek küçük bir köşe işgal etmiştir. Burada bir iki levha ve fotoğraf ile bir kaç tüp prinç görünür.

Sergi heyeti evvelâ Türkiyeye İranın yanında oldukça geniş bir yer ayırmışlar ken, getirdiğimiz eşyaları şayanı dikkat görerek derhal ayrı bir salon açtılar. İki gün zarfında burasını elişleri, resim, ve yeni neşriyata ait kitaplarla, grafik ve şemalarla doldurduk. Türkiye'nin işgal ettiği bu oda diğerlerinden hiçte geri olmıyan cazip bir köşe oludu.

Avrupa hükümetleri çok resim ve az eşya ve bir mikdar yeni neşriyat ile yalnız birer küçük oda işgal etmişlerdi

Ahmet Hikmet

Daha evelki makaleler 67, 68, 69 Numaralı mecmualardadır.

Yazan: Strasbourg
Kız Muallim Mektebi Müdürü
Mlle B. Maucourant

Çeviren: İzmir Erkek
Muallim Mektebi tatbikat kısmı
Muallimi: A. Behzat

Müşahede nedir?..

- Küçük sınıflarda hava hadiselerine, sebep ve neticeler arasında ki münasebetlere ait müşahedeler ... -

- 2 -

Küçük sınıflarda da hava hadiselerinin müşahadesi kabil ve faidelidir. Sabahleyin, sınıfa girme zamanında, çocuklara havanın halini müşahade ettirmek, ve gördüklerinin resmini yaptırtmak suretile güzel bir mektep takvimi tutulabilir. Bu çok terbiyevî ve çocuklar için de sevimli bir iş olur. Onlara her sabah mektebe gelirken - hava hadiseleriyle alâkadar olmak - itiyadını verir..

Bu takvime yapılacak resimler müşedeyi müteakip çocuklarla konuşularak kararlaştırılır:

Şualar saçan sarı bir güneş, mavi bir sema; beyaz, gri hafif, kesif bulutlar; yağmur ve damlaları, kar parçaları, tuz veya çamur, şemsiye ve yelpaze alâmisema, şimşek ve saire...

Bütün sene bunları tatbike çalışan bir muallim çocuklarını tam bir müşahedeye alıştıtırır...

Havaya ait yapılacak müşahedelerin ilk merhalesi, havanın rüzgârlı olup olmadığını bilmek, rüzgârlı ise: «şiddetlimi esiyor, hafif mi?.. sıcak mı, souk mu?.. Etrafı sarsan bir poyraz mı?.. Yoksa latif latif esen bu sabah rüzgârı mı?..» Bunlara dikkat etmektir.

İkinci merhale, havadaki bir uçurtmaya, veya ocaklardan fışkıran dumanlara bakarak rüzgârların istikametinin tayinidir.. Bu yaşta çocuklara, rüzgâr fıraldığını da öğretmek mümkün ve çok eğlenceli bir şey olur.

Hava hadiselerinin müşahedesinde üçüncü merhale:

Her sabah saat sekizde veya onbirde, veyahutta öğleden sonra dörtte, güneşin olup olmadığının bakılır.. ve muntazamen, güneşin ışıklar saçtığı günlerle bulutların arkasında saklı kaldığı günler kaydedilir. Gurup ve tuluğ zamanlarında, bağçeye çıkılır; güneşin ne kadar yükseklikte doğduğu veya battığı, çatılar, ağaçlar, divarlar üzerinde yaptığı kölgeler hizasına işaretler konarak zabtedilir... Bu işaretlerde, yalnız mevsimlere nazaren değil, haftalara nazaren bile bariz farklar görülür. Beş gündür, bu saatta tam ocağın üstünde bulunan güneş bugün yine aynı saatta daha yükseklerde parlıyor..

Bütün sene dört mevsimin içinde cereyan eder bu müşahedeler, çocuklara günlerin uzalıp kısalmasını pek iyi gösterir, ve onlara evvelâ şarkı garbı, bilâhare de şimal ve cenubu öğretir.. «Bu divar şarkta, ötedeki garpta, daha öteki şimalde, bu pencere ise cenuptadır» deyerek cihet tayin etmek ve bunları yazdırtmak, ezberletmek çok fena bir tarzdır. Cihetleri tayinde en ilmi ve amelî yol, güneşe müteaddit def'alar bakmak suretiledir.

Burada bir parçada bulutların müşahedesinden, onların renginden, şeklinden, istikametinden, güneş karşısındaki hareketlerinden bahsedelim.

Açık havalardaki teneffüsler, bu müşahedelere pek müsaittir. Bulutların görüldüğü gibi, resimle ifadesini istemek, çocukları onlara daha iyi bakmağa teşvik eder. Bulutların müşahedesinde ihmal edilmeyecek cihetlerden birisi de, günün iki muhtelif zamanında, dışarı çıkarak ne şekil aldıklarına dikkat etmektir. Yoksa büsbütün mü kaybolmuşlardır.

Yağmurları müteakip bulutların hareket ve istikametlerinin müşahedesinde de, talebeye bulutlarla yağmurlar arasındaki münasebeti göstermesi itibarile çok mühimdir.

Sebeplerle neticeler arasındaki münasebellere dair müşahedeler:

Sebebin neticeye münasebet ve alâkası fiziki ilimlerin esasıdır.

Biz burada iki misal ile, çok basit müşahedelerin çocukları nasıl sebeplerin neticelerini bulmağa sevkettiğini göstermeğe çalışacağız..

Evvelâ, ziya ve gölge münasebetini alalım:

Çocuklar için, ecsamın gölgelerini, bilhassa kendi gölgelerini seyretmek kadar eğlenceli ve zevkli bir şey yoktur. Biz gölgeyle pek alâkadar olan, ve ondan pederine makulâne bir surette bahseden dört yaşında bir çocuk tanırız. Daha büyükçe bir arkadaşı da, iki lamba ile aydınlanmış bir odada her şahsın, biri kuvvetli ve kısa, diğeri hafif ve uzun olan çifte gölgelerile pek alâkadar olmuştu.

Velhasıl, gölgelerle bu kadar alâkadar olan çocukları; ya koşan arkadaşlarının gölgelerini, veyahut ta muallimlerinin mahirane bir surette parmaklarını oynatarak divarda yaptığı gölgeleri yakalamağa sevk etmek suretile bir çok eğlenceli oyunlar ve musabakalar tertip edilebilir.

Küçükleri, divarda kıpırdayan ve ara sıra kaybolan bu gölgelere baktıran ve bağliyan cihet hiç şüphesiz işin eğlence tarafıdır.

Kışın, karanlık bir salonda, yakılacak bir lamba karşısında bir çok eşyanın gölgeleri müşahade ettirilebilir. Yazın, güneşli bir avluda, çocukların ve muallimlerin gölgelerinin uzunluğu ölçülür; her gölgenin uzunluğu ait olduğu şahsın boyu ile mukayese edilir, ve saata bakılarak gölgelerin uzalıp kısaldığı zamanlar tespit edilir..

Diğer bir misal; Tebehhur ve tebehhurun hararetle olan münasebeti üzerinde müşahedeler:

Kışın, bir soba üzerine konan bir kaptaki suyun sevi

yesinin tedricen düşüğü ve suyun azaldığı görülebilir. Yazın ise su, güneşte ve gölkede tebehhura sevkedilebilir. Bilhassa yağmurlardan sonra, suların kum, kaldırım, yapmak üzerindeki tebehhurları, aynı yağmur altında olan bir tabakta vuku bulacak tebehhurla mukayese edilirse müşahede tam ve neticeli olur.

Akliselim derhal kabul eder ki, evin veya mektebin avlısı yalnız hararetin tesirile bu kadar çabuk kurumamıştır. Hulâsa, öyle basit, umumî, vesait istemiyen tecrübeler vardır ki eşya kitaplarında ısrarla üzerlerinde durulan cümleleri kat kat müreccahtır.

A. Behzat



Gamsız günler

Hatıratından

İzmirin maruf mizah muharrirlerinden (Kadri) Beyefendinin bu kıymetli yazılarını memnuniyetle neşrediyoruz.

Şaka değil; Rüştüye gidiyoruz!? Sabahleyin erkenden kalkarım. Evin ne algısı ne salgısı bana bir şey söylemiyor ekmek, hudrin su, bedrin.

Artık palazlanıyoruz. Bana: Maşallah rüştüye gidiyor deniyor. Lâkirdimiz dinlenmeğ, borumuz ötmeye başlayacak gibi. Lâle gibi köz olmuş mangalın başına bağdaş oturur, kızarmış koca dilim ekmeğî Karaburun hurmasıyla veya tereyağıyla bitirir iyice karnımı doyurdum Kanaviçe yüzülüktü gözlü çantamı hazırlar, pençerenin içine babamın bıraktığı gündeliğimle annemden «hadî yavrum ahllah zihin açıklığı versin» duasını alarak mektebe giderdim. Yeni kayıt muamelelerinde mektebin bağçesi o sene kuraları çıkmış mini mini efradın sevkıyat dairesini andırıyordu. Zengin fakiri, yerlisi, yabancısı, temiz, pisi, tatarı, arnavudu muhacir eşyası gibi türlü türlü şekil ve kıyafetinde kırık dökük, zayıf, bakımsız bir cemî gafir mektebin bakımsız bağçesinde toplanırdık bir kaç gün içinde her kes kafasına göre arkadaş edinir zevk ve neşe içinde yaşardık. Kocaman sınıfın girli mücellâ tohtalarına kömür devesi torumu gibi diz çöker emsileyl unsur, lemmatensur diye öksüre tinsire okurken keçeci çıraqları gibi sallanırdık. Sonra sonra darabe zeyde amren diye asırlardan beri sopa yiyen zeyde istemiyerek gözümüzün önünde bir temiz dayak daha yedirirken ekseriya bizde hissemizi zeydin vekili hocamızdan almadan çıkamazdık. İşte böylelikle «bina»nın altı babından girerde dayak yerken kaçacak pençere bulamazdık.

Esasen her derste her teneffüste yan yattık, çamura bastık behanesiyle hindistan cevizi kadar küçük başımıza taze yapışmış gibi açık duran ince, yumuşak, penbe kulaklarımız

çekile çekile morarır ve belki işittiği kelimelerin hicabından kızarırdı. Senelerce geçirdiğimiz dayak salgınından şikâyetle bulunmak kimsenin haddi değildi. Hakkikelâmını istimal etmiş masumane müdafaatını dinletmiş, istirhamatını kabul ettirmiş bir arkadaşı tanımıyorum.

Bu günkü mekteplerde mucibi mükâfat olan pek çok şeyler o zaman müstelzem mücazattı. En ufak bir sebep hepimizin cezalanmasına kâfi idi.

Bu günkü gibi hatırumdadır. Ne içindi bilemiyorum müzakerede idik galiba dilini burnuna değirmek için uğraşan sınıf arkadaşlarından birini hoca efendi pençereden görmüş. Sonra bizde anladık ne yalan söyleyeyim heptimizde güldük. Aman allah on dakika devam eden bir sıra dayağı çekti ki medet allah: Biz kıvrıla büküle bir bando muzika gibi inceli kalınlı ölmeğe başladık. Hoca efendi oğün pek asabi ve meyus idi. Akşam üzeri bevaptan öğrendik meğer hocanın kıymetli geçisi bir gün evvel doğururken ölmüş imiş!!

Başa gelen çekilir. Fakat nede olsa gamsız günlerimizde gamlı yaşadığımız o saatları şimdi düşünürken bir his garip minnetleri ile ve bütün ruhumla hocalarımın ruhlarına rahmet okumadan geçemiyorum.

Onlarda kabahat var mı bilmem?! Analarımız: Yüzümüzdeki kırmızı, parmak yerlerini görünce (hocanın vurduğu yerde gül biter) diye gözümüzün yaşlarını ellerile silerler babalarımızda bizleri mektebe verirlerken sanki hisar önünde tarakçı imişler gibi (eti senin kemiği benim) diyüp mektebe değil salhaneye, hocaya değil kasaba bırakıp giderlerdi.

(Kıraat) diye okutulan «nasihatı hükema» da (nefis ve rayıhadar) taamları fakir ve acizlerin karşısında iken ekletmeyiniz.) Sözlerini bize yemekten evvel okudan hocamız bir çoklarımızı yemek leneffüsünde mektebin divanhanesinde

elyevm mevcut büyük cami saatının hizasına bir ayak üzerine diker kendisinde karşımıza geçerek eski zaman sedirli geniş minderin üzerine bağdaş oturarak kömür çarşısındaki furundan getirttiği pastırmalı pideyi kemali iştiha ile parmaklarını yalaya yalaya yerdi.

Bzim aç tazi gibi ağzımız sulandıkça yutkunur ve garipsirdik.

Pastırmalı pidenin üzerine otuzluk tütünden savran parmağı gibi sarılıp yakılan sigaranın bize doğru savrulan dumanı hastahane hasırı gibi kokardı.

Her kes yemeğini yer, bağçede güler, oynarken bizim hayalimizden furunlar, kebapçılar resmiğeçti yaparlardı.

— Sırasına göre hocanın evde unuttuğu enfiye kutusunu koşa koşa alır getirir, keçisi aldırıldığı kuru bakla torbasını sırtlar götürürdük.

Bu hizmetler uhdemize büyük bir vazifei temayüz tevcih edilmiş gibi müftehırane yapardık.

Bu sıkıntılarımızı, mektepçe gittiklerimiz yağmur dualarında, teferrüç alemlerinde bütün gün güneşte koşarak gülerek giderir ve mektepte zaman zaman başımıza gelen felâket cuuda adak ve hayır zuhurunda ve cenaze vukuunda mektebe kazanlarla gönderilen lokma ile telâfi ederdik.

(Bir günlük beğlik beğliktir) diye kandil günlerini, şenlik gicelerini sorar, bayrama kaç gün kaldığını ehemmiyetle anlamağa çalışır, dört gözle beklerdik.

Böyle gicelerde bilhassa ramazanlarda heptimiz bütün mahalle arkadaşlarımız yekvücut olarak koşar oynar, sokakları çınlatır, pürneşe ter içinde kalırdık. Halimize, mecalimize göre uruç tutar, gündüzleri azattan sonra camillere gider, mütemadi bir gayretle hatimlerimizi sörerdik.

Arife günleri ütülü beyaz mendillere musaflarımızı sarar ölmüşlerimizin mezarları başında büyüklerimizle beraber

hatımlerimizi indirdik.

Rahmeili babamla ben bu ulvî ve insani vazifemizi yaparken mezarın hazin ve gamgin tozlu servilerine akseden ikindi güneşinin suluk ve ılık ziyasında uçan kuşlar, ölen kumrular mezarın seçir ve hacerden ibaret sükânı arasındaki mahuf sükûtu ihlâl ederdi. Eve geldiğimiz vakit kendimde ruhani bir zevk ve neş'e duyardım.

O gece bizi hamama sokarlar bekâr çam şırı gibi uğula uğula yıkandıktan sonra heman yatar bayram namazına kalkar abdestlerimizi alır tepeden tırnağa yeni elbiselerle yeni şekle girer iki kardeş bir seccadeyi tutarak mahalle camiline giderdik cemaatla içi dolmuş camilin yıkanmış, serin ve temiz taşlığına seccadeyi serer babamın iki tarafına diz çöker uslu uslu otururduk.

Kardeşimle ben başımızı çevirip çok korktuğumuz ve çok sevdiğimiz babamızın gözlerine bakarken her nedense kendisini pek müftehr görürdük.

Kadri



1931 — 1932 İZMİR İLK TEDRİSAT MÜFETTİŞLERİ KONGRESİ

Kongre İzmirde beyler sokağında İlk Tedrisat Müfettişleri daire-sinde toplanmıştır. İlk içtimada kongre heyeti müşterek karar ile İzmirdeki geçmiş bütün mesailerinin nazım ve müessisi olan orta tedrisat müdiriumumisi Fuat beyefendiye bir şükran telgrafı çekmişlerdir. Fuat beyefendinin cevabı telgraflarını dercediyoruz.

İzmir İlk Tedrisat Müfettişleri Kongrasına:

Teveccüh ve muhabbetinizin ebedi minnettariyım. Kongreye muvafakiyet temennilerimin hürmet muhabbetlerimin arzını reca ederim.

Fuat

Birinci toplanma

10—9—931

Geçen seneki müfettişler kongresi kararlarının verdiği neticeleri tezekkür ve bu sene için yeni kararlar ittihaz ve üç gün devam ve icabında temdit edilmek üzere 10—9—931 tarihinde ilk tedrisat müfettişleri dairesinde bir içtima akdedilmiştir. bu içtimaa Vekâlet Müfettişi Umumisi Hikmet, Erkek Lisesi Felsefe Muallimi Mustafa Rahmi, Erkek Muallim Mektebi Müdürü Refet, ders usulleri muallimi Reşit Beyefendilerle, Kız Muallim Mektebi Terbiye ve ruhiyat Muallimi Neza-het Hanım efendi iştirak etmişlerdir.

İlk toplanışta:

Müfettiş Ferit Oğuz Bey—her şeyden evvel bir reis intihabı muvaffak olur. Bendeniz Riyasete Vekâlet Müfettişi Umumisi Hikmet Beyefendiye teklif ediyorum.

Heyeti umumiyece bu teklif kabul edilmişsede Hikmet Bey ve müteakiben riyasete seçilen Refet Beyefendi içtimada daha ziyade müşahit vaziyette kalmak arzusunun izhar ve amelî sahada çalışan arkadaşlardan birisinin riyasete getirilmesinin daha muvaffık olacağı mutalaasını serdettikleri cihetle riyaset Ferit Oğuz Beye teklif edilmiş, onun itizarı ve umumun ısrarı üzerine Müfettiş Emin Bey riyasete getirilmiştir.

Reis Emin bey : Celse açılmıştır:

Geçen sene Müfettişler Kongresi kararlarının verdiği neticeleri tetkik ve yeni ders senesi için daha mütekâmil esaslar tespit etmek üzere böyle bir içtimaa lüzum görülmüş ve müfettiş arkadaşlarının iş başında tesadüf ettikleri müşkülata cevap hazırlayabilecek olan ruz-name heyeti aliyenize takdim edildiği veçhile tespit olunmuştur.

Yalnız ruznamenin esas maddelerine geçmeden ve onların münakaşasına başlanmadan bunların birbirile münasebettar olanlarını tefrik ederek encümenlere havale etmemiz daha ameli bir tedbir olur. Esasen geçen senelerde takip edilen tarz da budur. Binaenaleyh her şeyden evel arkadaşların encümenlere tefriki muvafık olur kanaatındayım.

Neşet Bey — Bu şekil muvafık olur.

Hikmet Bey — Ben de encümen mesaisini muvafık buluyorum. Bu şekilde mesai, işte süratı temin edecektir.

Reye konuldu Encümenlere tefrik şekli kabul edildi.

Hikmet Bey — Encümenin adetleri ve çalışma müddetleri zamana ve ruznameye tabi bir meseledir. Ruznameye ait lâyhaların ne kadar zamanda tespit edileceği malûm değildir. Tasradan gelmiş müfettiş arkadaşlar vardır. İçtima için üç gün kabul edilmiştir. Bu zaman kâfi gelebilir mi?

Reis Emin Bey — Müfettiş arkadaşlar merkeze vazifeten gelmişlerdir. İcap ettiği takdirde zaman temdit edilebilir. Bununla beraber işte süratı temin için ruzname üzerinde tetkikat yapmanızı rica ederim. Münasebettar olan maddelerin yekdiğeri ile tevhit edilerek encümenlere verilmesi muvafık olur zannındayım. Biz geçen sene encümenlerin tespitinde arkadaşların arzularını esas olarak kabul etmiştik yine bu şekli teklif ederim. Teklif kabul edildi.

Birinci Encümene ait Maddeler : 1, 4, 5, 8, nci maddeler.

İkinci Encümen: 2, 3, ncü maddeler.

Üçüncü Encümen: 6, 7, 9 ncü maddelerle meşgul olacaktır.

Reis Emin Bey — Lütfen arkadaşlar hangi Encümene ayrılmak istiyorlarsa isimlerini tespit ettirsinler.

Hikmet Bey — Arzuyla brakmak muvafık olur.

Birinci Encümen: Tefrik yapıldı: Refet Bey, Mustafa Rahmi Bey, Nezahet Hanım, Müfettiş Şerif Bey, Müfettiş Ahmet Bey, Müfettiş Emin Bey.

İkinci Encümen — Hikmet Bey, Reşit Bey, Vahit Bey, Neş'et Bey Asım Bey,

Üçüncü Encümen — Ferit Bey, İsmail Hakkı Bey, Hüseyin Bey, Argun Bey.

Ferit Oğuz Bey — Bir teklifim vardır. Ruzname de bazı maddeler var ki bunlar daha ziyade idari meseale aittir. Biz büyüklerimizin daha ziyade terbiyevî ve tedrisi esaslar üzerinde bize müzahir olmalarını dileriz.

Reis Emin Bey — Arkadaşlarımın bu hissiyatına ben de iştirak

ediyorum.

Hikmet Bey — Resmi vazifem her zaman burada bulunmama mani olmaktadır. Umumi içtimalara iştirak edeceğim.

Refet Bey — Hikmet Beyin mutalâasına iştirak ediyorum Bununla beraber encümenler mesaisine de iştirake çalışacağım.

Reis Emin Bey — Bugün Encümenlere tefrik işi bitmiştir. Henüz hazırlanmış bir mevzu ve lâyiha olmadığına heyeti umumiyece konulacak bir esas yoktur; binaenaleyh heyeti umumiye içtimai gününün tespitini kararlaştırmanızı reca ederim.

Neşet Bey — Heyeti umumiye içtimainın cumartesi günü saat 15 te olmasını teklif ediyorum. Encümenler de kendi aralarında kararlaştıracakları saatlar dahilinde yarın mesailerine başlayabilirler.

Reis — Reye koydu, kabul edildi ve içtimaa nihayet verildi.

13—9—931

İkinci içtima

Reis Emin Bey — Celseyi açıyorum efendim. Bugünkü lâyhalar birinci Encümen tarafından hazırlanmıştır Heyeti umumiye arz ediyorum. Şerif Bey mazbatayı okuyacaktır.

Şerif Bey lâyihayı okumağa başlamıştır.

Encümenin hazırladığı lâyiha

Encümenimize havale edilen 1, 4, 5, 8 inci maddelerden ilk ikisine ait noktai nazarla imızı şu suretle arz ediyoruz:

1 — Geçen seneki ruzname maddelerinin tekrar gözden geçirilmesi. Encümenimiz bu maddeleri tetik etmiş. tadil edilecek bir cihet görmemiştir. Bu sene dahi tatbikine devam olunacaktır.

4 — Okuma odaları meselesi.

Encümenimiz bu madde hakkındaki fikirlerini şu suretle tespit eder. Okuma odalarını bu günkü vaziyetten kurtarıp hakiki ve faideli bir faaliyetle ulaştırmak için her şeyden evvel halkın alâkasını temin etmek ve bu odaların tecazübünü artırmak lâzımdır. Odalar bu günkü varlığı ile köylünün hakiki ihtiyaçlarına makes olacak, onun ihtiyaçlarına cevap verecek mahiyette değildir. Mevcut eserler bazan sefiller gibi köylünün bu günkü seviyesinden çok yüksek, bazan da tahir Zühre gibi halkın bir çok defa dinlediği, hatta temsillerini gördüğü eserlere inhisar etmekte-

dir. Bu itibarla her şeyden evvel bu odalara mübayaa edilecek eserlerin intihabında isabet olmalı, köylünün lehçesine uygun, basit bir dille yazılmış kitaplar alınmalıdır. Bu maksatla resinli mecmualar, sıhhi risale ve levhalar celbolunmalıdır. Kitapların köy sandıklarından teminine çalışılmalıdır. Köylüye kanunlar ve bunların tatbikatı, Devlet teşkilâtı, memurların vazife ve selâhiyetleri gibi her gün yaşadığı ve karşılaştığı mes'eleleri en açık bir lisanla ifade eden bir bilgi kitabına ihtiyaç vardır. Bu eser meselâ bir nüfuz tezkeresinin çıkartılması, bir tapu muamelesinin intacı hususunda basit malûmatı, bir jandarmanın selâhiyet derecesini köylüye anladığı kelimelerle duyurabilmelidir. Bu halk bilgi kitabı köylüyü ihtiyaç yolu ile odaya getirebilir.

Milli mücadelede köylünün ve halkın kahramanlık menkabelerine ait hikâye kitapları diğerlerine tercih olunmalıdır. Halk okuma odalarına gelmediği takdirde onun ayağına gitmemiz, ona doğru yaklaşarak müessir olmağa çalışmamız esastır. Bu itibarla Encümenin müsait olmak şartile ohuma odalarının köy kahvelerinde bile yaşatılabileceğine kanidir. Feragat sahibi muallim okuma hususunda hiç bir itiyada sahip olmıyan köylüyü etrafına toplıyarak, okumak ve okuduklarını anlatmak suretile mütaleanın ilk zevklerini tattırması bir zarurettir. Bu zevki duymağa başlayanlar okuma odasında bir tecazüp bulacaklardır. Okuma odalarını formaliteden, merasimden ne kadar çok kurtarırsak muvaffakiyet o nisbette artar.

Köylüye sıhhi icapları ve hakikatları telkine çalışırken onu köyün dar, havası bozuk ve mukassi odalarda okumağa sevk etmek doğru olamaz köylerin sıhhi şeraite en yakın binalarından birisi de mektebidir. O halde zaruret muvacehesinde mektep köylünün bu oda ihtiyacını da üzerine almalı. Mümkün olduğu takdirde mektebin bir salonu bu odaya tahsis olunmalıdır. Bu suretle de köylü ile mektep arasında bir yakınlığa yol açılmış olur. Okuma odalarını idare edecek olan muallimlere ihtiyar hey'etlerinin tam bir muzahir olmalarının temin edilmesi de muvaffakiyetinin derecesinde amildir. Bu hususta da makamatı aidesi nezdinde teşebbüsatta bulunulmalıdır.

11-9-931

Reis
RefetAza
EminAza
AhmetAza
Şerif

Ferit Bey: Birinci madde üzerinde durulmamıştır. Evvelâ birinci maddenin intacını teklif ediyorum.

Reis Bey — Efendim evvel taamül veçhile bütün lâyiha'nın okunmasını bekleyelim. Bilâhare madde madde müzakeresine geçeriz.

Neşet Bey — Birinci madde hakikaten mühimdir. Bunun ayrıca müzakeresi yapılmalıdır. Encümen geçen seneki ruznamenin maddeleri üzerindeki fikirlerini ayrı ayrı bize bildirmelidir.

Reis — Doğru efendim, yalnız bir defa lâyiha tamamilen okunsun sonra müzakeresine geçelim.

Hikmet Bey — Okuyalım efendim.

Lâyiha okunur.

Reis Bey — Efendim Encümenin lâyihası okunduktansonra birinci maddenin müzakeresine geçiyoruz. Söz serbestir, arkadaşlar fikirlerini serdetsinler.

Ferit Bey — Birinci maddenin ihtiva ettiği mevzularda meselâ tek defter, ünite pılâm henüz kesbi kat'iyet etmemiştir. Filhakika bu maddenin müzakeresini üzerine alan arkadaşlar var. Fakat bu Encümende de ayrıca tetkik ve tezekkür edilsin, sonra heyeti umumiye ye sevk edilsin. Geçen seneki netice tespit edilsin. Sarahat alsın.

Neşet Bey — Encümen söyleyeceğini söylesin, bitirsin, sonra arkadaşlar fikirlerini söylerler.

Vahit Bey — Zannımca Encümen bazı maddelerin ayrı ayrı encümenlere havale edilmiş olması dolayisile aynı maddelerin konuşulmasına lüzum görmemiştir. Esasen bu maddelerle başka encümenler meşguldur.

Neşet Bey — Ruzname arasında geçen sene tatbik edilen işlerin tetkiki hakkında bir madde vardır. bunu geçen ictimada tetkiki bu encümene havale edilmişti. Geçen sene tetkiki yüzlerce sahife tutan bu mesainin şimdi iki satırla ifade edildiğini görüyoruz. Bana kalırsa encümende bulunan arkadaşlar bu maddeler hakkında yaptıkları tetkikleri böyle toptan değil, madde madde bize izah etsinler. bu mes'eleler arasında bilhassa randıman mes'elesi çok mühimdir.

Reis Bey — Başka söz isteyen varmı? Encümen namına Şerif Bey cevap verecektir.

Şerif Bey — Efendim o maddeler encümenlere havale edilmiştir. Biz ruznamedeki bize mevdu meddeleri tetkik ettik. Umumi olarak diğer encümenlere verilen maddeler hakkında görüşmek selâhiyetini kendimizde görmedik.

Neş'et Bey — görüşülmeyen bir çok mes'eleler var. Meselâ randıman, ruh tetkikleri gibi.

Ferit Bey — Encümen geçen seneki maddeleri de üzerine almıştır. tasrihini istiyoruz.

Reis Bey — Biz encümende bu madde üzerinde çalışırken çok ince tetkikat yaptık. Tetkikatımız bize şu neticeyi verdi. Eski kararlar üzerinde yürümeyi, bu işlerin muhtelif encümenlere havale edilmiş olması itibarile muvafık bulmadık. İcmal mes'elesi ise adeta bir ih-saiyat işidir. Meselâ Randıman mesaisi, Randıman geçen sene bazı mıntakalarda yapılmıştır. Her mıntakaca kanaat, tecrübe sahasında-yız demektir. Geçen seneki kongre esaslı tetkikat yapmıştır. Bu kararlar üzerinde uğraşmak uzun zamana mütevakkıftır.

Ferit Bey — Encümenin geçen seneki maddelerini tetkikettiğine de itimadımız vardır. Hikmet Beyfendi de hatırlarlar. Randıman karşı-sındaki vaziyetimizi doyurmuştuk. İhtiyaçlarımızı anlamışlar ve yardım vad buyurmuşlardı. Meselâ Randımanda test nümunelerine muhtacız. Bize esaslar lazımdır. Bunları hiç olmazsa tekrar vekâletimize duyur-mak bu içtimaların kazancı olacaktır. Bu maddelerin bu mahiyette tes-pitini ve teyidini teklif ediyorum.

Reis Bey — Encümence tekrar müzakeresini reye koyuyorum.

Tekrar tetkik edilmesi ve madde halinde tespiti kararlaştırıldı.

İkinci madde :

Reis Bey — Okuma odaları hakkında söz serbestir.

Hikmet Bey — Efendim okuma odalarında tavgif edilmiş memurların muallim olması fikrindeyim.

Reis Bey — Mıntıkamda ekseriyetle bu işlerle meşgul olanlar mu-allimdir. Bittabi bu teşkilât doğrudan doğruya millet mektepleri teşkilâtına bağlıdır. Muallim heyeti ihtiyariyeuin de tabii azasıdır. Bu vaziyetle bu adalarla alâkadardır.

Hikmet Bey — Halk okuma odalarının muallimler tarafından idare edilmesi mühimdir. Ben gezdiğim yerlerde buna şahit olmadım, muallimlere bu hizmetlerine mukabil mümkünse bir ücret dahi verilmelidir. Halkı okutma teşkilâtının başında bir mürebbi bulunmasını temenni edelim. Mümkünse muallimlerin haricinde adam kullanılmamasını teklif edelim.

Ferit Bey — Bu noktada mahzur görüyorum. Muallim muayyen saat-larda vazifesile meşguldür. Odayı acaba gündüz açık bulundurabilir mi Meselâ kazamda mevcut köylerin çoğunda muallim var. Fakat olmıyan-

ları da mevcut. Sonra gece mesailerı var. Bu teklif zannederim maksada vefalı olamayacaktır. Muallimin umumî ve meslekî vazifesini sarsar kanaatındayım.

Neşet Bey — Muallim okuma odalarına nazım vaziyette kalmalı takip etmeli. Fakat esas vazifesini yine bilmelidir. Muallim muhitinden itimat edeceği arkadaşlar bulabilir. Okuma odalarının idaresi işine halkta teşrik edilmelidir. Okuma odaları mektep haricinde olmalıdır.

Ferit Bey — Odalarda idari vaziyet mes'elesi mevzubahistir. me-selâ mıntakamda kitaplar mektebin pençeresinde kalmıştır. Sahipsiz olan bu kitaplar köylüye dağıtılmış, ve okutulmuştur. Bu iş mualli-min hissasiyetine kalmıştır. Nahiye müdürü ve Muhtarlar alakâdar olmuyor, kitaplar bir odada hapsediliyor. Kaymakamların Nahiye müdürlerinin Muhtarların bu işlerle alâkalarını temin edelim biz bu işleri teftişe memuruz. Okuma odalarının mektep odasında olmasını Encümen kaydetmiştir. Bu, tedrisata tesir yapacaktır. Bunun doğru olmadığına kaniim. Millet mekteplerinde halkın mektepte bulunması kâfidir.

Hikmet Bey — Okuma odalarını idare edecekler muallim mes'elesi, üzerinde durulacak bir mes'eledir. Teftişlerimde okuma odalarını idare edenlerin bu işe hazırlanmış kimseler olmadıklarını gördüm. kitaplar ne kadar cazip olursa olsun nihayet bunları tavsiye edecek, sevdirecek hocadır. Lâattayın kimseler yerine bu işlerde meselâ nöbetle çalışabilirler. Ayrıca Maarif memurlarının odalara hakiki surette alâ-kâdar etmelidir. Hulâsa muallim buraya raptedilmelidir.

İ. Hakkı — Odaları gayesine ulaştırmak için hali hazır vaziyeti ile idare tarzlarını eyice tetkik etmeliyiz. Daha ziyade Kaymakamlar keyfiyetten kemiyete kıymet veriyorlar, adedi yüksek göstermek iste-yorlar. Meselâ Bergamada 49 okuma odası olduğu söyleniyor halbuki bu odalar mevcut degildir. Ancak 14 köyde mektep vardır. İdare tarzları bize soruluyorsa biz buna yardım ediyoruz. Meselâ iki sene evvel Dikilide açılan oda, muallim arkadaşlardan birinin ida-resinde istifadeli olmuştur. Vaziyet iyi tespit edilmelidir.

Şerif Bey — Yaptığım tecrübeler nazaren muallim nazım olamazsa ve mektep, oda olarak kabûl edilmezse istifade edilemez.

Vahit Bey — Bu işlerle doğrudan doğruya Kaymakamlar meşgul oluyor Maarif memurları bir postacı vazifesini görüyorlar. Kapuda etiket var içerde bir şey yok. Kanaatımca muallimin mürakabesi fay-dalı olacaktır. Ferit Beyin serdettiği fikir gibi muallim mesaisinin sektedar edileceğini zannetmiyorum. Muayyen zamanlarda ve tedrisat-tan hariç zamanlarda oda açılırsa maksada daha faydalı olur.

Asım Bey — Bunun hakkında tecübem yok. Yalnız bazı neticelere vardım. Halk kütlesi kendi başına okumaz. Muallim muhakkak alâkkdar olacaktır. Muallim filen çalışır teşvik eder. Ferit Bey mektepte oda olamaz diyor. Bendeniz aksini isbat edeceğim. Halkı okutacak muallimdir, halk muayyen zamanlarda mektebe davet edilmeli. Kıymetli, enreresan parçaları okumalı, odalar muallimin nezareti altında teşekkül edecek bir hey'et ile idare edilmelidir.

Hikmet Bey — Halkı okutma mes'elesi bir küldür. Bu küllün içinde (tesisat eşyası) kitap, odanın mevkii.... Elah gibi bir çok mes'eleler var. Fakat bütün bunlar okuma odasını idare edecek insana nazaren tali ehemmiyettedir. Bu canlı İnsan bütün diğer cansız şeyleri halkedecek mahiyette birisi olmalıdır. Buda ancak muallim olabilir. Çocuklara muallim temin ettiğimiz gibi halkın terbiyesini temin edecek bu müesseselerde hocaların hizmet etmesini isteyebiliriz.

Halka lâattayin kimseler rehperlik yapamaz. Maddi manevî sıhhatı yerinde olmayan bir kimse böyle bir işi deruhte edememelidir. Halkı okuma odasını idare edecekler halkı okutma san'atını bilecek kadar mürebbi olmalıdır. bundan sonra bu müesseseler etrafındaki maksatlarımız tahakkuk etmeğe başlayacaktır. Biz halk dersanelerinin idaresi için halk ruhunu bilen muallim isteyelim. Buna belki şimdilik bütçe mücadele etmez. Fakat bir defa esas bir perensip bu olunca yarın bir kısmında, istikbalde tamamında muvaffakiyet elverir.

Ferit Bey — Bu günkü şerait dahilinde mekteplere muallim bulamazken birde halk için mürebbiler tayin edilmesini düşünmeği rüya, veya ideal olarak telekki ediyorum. Mevcut okuma odaları kaza ve köylerde olmak üzere iki kısımdır. Köy mektepleri yedi ay açıktır. Muallim dört ay millet mektepleri tedrisatı ile gece ve gündüz meşguldür. Daha evvelki ve müteakip aylar köylünün iş zamanlarıdır. Muallimin dört ay millet mektepleri programı dahilinde köylü ile baş başa kalması bugünkü şeraite nazaran kâfidir.

Hikmet Bey — Muallimin bu işle alâkkadar edilmesi hususî encümenin bir daha tetkik etmesini ve bu maksatla lâihânın encümene iadesini teklif ederim.

Neşet Bey — Mücadele ederseniz bazı notlarım var. Arzedeyim Maarif vekâletinin tanzim ettiği rehberde gerek köylerde gerek kazalarda „kitap odadan çıkmaz.. diyor. Bu kaydı kaldırmak zarureti vardır. Alınan kitaplar vekâletten gönderiliyor. Veyahut dairesinden alınıyor. Eyi kitaplar, halkın ihtiyacı olan ve alâkkadar eden kitaplar gönderilmeli. Her kitaptan bir kaç dane gönderilmeli, muallim, kitabın muhafazasını temin etmelidir, kadın ve erkeklerin okumaları keyfiyeti köylerde başka başka şeraite tabidir. Kadınların okumaları içinde tertibat almak lâzımdır.

Reis Bey — Encümen namına bazı arkadaşlara cevap vereyim: Bir

köyde eyi unsur yoktur. Mıntıkamda muallimler bu işlerle alâkkadar olmaktadır. Ferit Bey buyurdu ki okuma odalarını mektebin çerçevesine almamalı. Oda köylünün ruhu üzerine nüfuzlu olmalı medeni bilgilerini ihtiyaçlarını telkin edecek şekilde olmalı, hava almayan köylerde okuma odası ittihazına en ziyade muvafık yer olan bina „mekteptir. Bulunamazsa kahvehaneler bile ittihaz edilebilir. Bizde halkın mektebe karşı merbutiyeti ve alâkası azdır.

Muallimin meşgul olamaması meselesine cevap vereyim. Muallim müsait zamanlarını nerede geçirecektir. Odada oturur. Bir muhit yapar. Muallime bir yük tahmil edileceğini zannetmiyorum. Hikmet Beyin buyurdukları füksek bir temennidir. Uulada 48 oda açılmış. Kaymakam bunların faaliyetinde olduğuna dair rapor vermiştir. Ben vaziyeti gördüğüm gibi yazdım. Kitapların bir kısmı çok yüksek: Halbuki köylünün mühtaç olduğu, mesela nüfus tezkeresi, jandarmasının işi... Gibi mes'elesi içine talim ve terbiye hey'eti bir halk bilgisi kitabı yapmalı köylü ondan mülhem olmalıdır. Köylünün odaya tecazübünü temin eder. Köylü yeni harfleri öğrendi gaye tahakkuk etmedi. iki fikir var birisi memur diğeri muallimin tanzifi. hariçten memurların kaydı

Neşet Bey — Mazbatanın tanzih mühtaç yerleri var. Bu maddenin Encüme iade edilmesini teklif ediyorum.

Reis Bey — Encümen fikirleri toplamıştır. Yalnız ayrı kısımlar vardır. Mektepte olması kitap intihabı gibi Encümene iade edilmesin.

Hikmet Bey — Encümen bize bir halk okuma odaları lâihası hazırlamıştı. Encümeni bu lâihadaki düşüncelerinden fazla bir teklifimiz varsa onu tasrih edelim. Ve bu tasrih edilen maddelerin mülahaza ve ilâvesi rizasile lâihayı Encümene iade edelim ruzmanemizi teşkil eden mevzuları hallederken daima en doğrunun ve en faydalının olduğunu düşünmeliyiz. Halk odalarında muallimleri tanzif etmek belki bu gün için imkânsız görülebilir. Fakat maksadın husulî için eğer hakiki çare ve zaruret bu ise ne yapalım? hiç şüphesiz bu gayeye bu gün ne kadar yaklaşmak mümkün ise onu yapalım. Fakat hakikatı itiraf etmeyelim. Şehir ve kasabalarda halk okuma odaları için ekseriya bir yer aranırken uzaklara, halkın bulunamayacağı yerlere gidiliyor. Sıhhi, medeni, bedii icaplar ekseriya gaip oluyor. Emvali metrukeden laattayin bir dükkânın halk okuma odası ittihaz edildiğini görüyorsunuz. Halbuki burası halkın maddî, manevî sıhhatı üzerine müessir olacaktır, Büsbütün bu küçük laattayin bir dükkân olması lazım gelir.

Halkın toplandığı yerlerde, parklarda, deniz kenarlarında, meydanlıklarında halk okuma odaları için tahtadan, güzel boyalı müstakil odalar vucude getirmek, bunun dahili tesisatını eşyasını temiz, basit ve güzel olarak tespit etmek kolay ve maksada muvafıktır. Halk okuma

odaları için benim hariç memleketlerde resimde gösterdiğim şu tip odalar pek muvafıktır. Yeter ki bunlar parkta, deniz kenarında halkın toplandığı yerlerde müstakil evler olarak yapılsın.

Neşet Bey—Hikmet beyin tekliflerinin reye konmasını muvafıktır.

Reis Bey — Evvelâ muallim meselesini reye koyolım. Muallim vazife alsın mı?

Ferit Bey : Bugün muallim, muhitinde muşiri kudreti dahilinde şuurlu ve şuursuz tesirlerle nazımdır. Bu münteşir kanaatı ve hayatı imkânsız resmi kayıtlarla takyit etmek faide temin etmiyecektir.

Hikmet Bey : Muallimlerin halk okuma odalarıyla doğrudan doğruya ve bir program tahtında meşgul olamadıkları muhakkaktır. Muallimin alâkadar edilmesi için tertibat alınması kanaatındayım.

Reis Bey : Encümenin muallim işini tezekkür etmesi kabul edilmiştir.

Reis Bey : Halk okum odalarından evvel onun binası, barakası yapılmalı. Fakat yapılamazsa mektep müsait olduğu zaman bir odasının kiraat odasını ittihası meselesini reye koyalım.

Ferit Bey : Köy mektepleri gözümüzün önündedir. Mekteplerin vaziyeti müteaddit odalı, salonlu binalar değildir. Muhitin ihtiyacına nazören dersehanesi vardır. Ders zamanındaki giriş, çıkışları tanzim edememişken mektebin bu maksada göre kullanılması, idare, tedrisat, terbiye cihetinden köylünün mühim müşkülâtı davet edecektir.

Reis Bey — Kilizmana giden arkadaşlar vardır. Burayı misal getirdim. Kastim her yer değil.

Vahit Bey—Köylerimde 40 mektep var yeni projeye göre yapılmıştır. Eyi istifade edilemiyor, halk alâkadar olmuyor. Boş duruyor. Burada halkı toplamanın kabil olacağı kanaatındayım.

Hikmet Bey — Halk okuma odaları müstakil olmalı Medeni ihtiyaçların hiç olmazsa asgarisini cami olmalı. Halkın yakınında, halkın toplandığı yerde olmalı. Bunu esas olarak kabul ettikten sonra tefriki halli kolaylaşır.

Reis Bey — Reye koyuyorum. Her köyde baraka yapılmasını ve parklarda müstakil barakalar inşası kabul edilirse şu resimde görüldüğü gibi qir planı maarif mimarına yaptırılabilir. Masraf ve malzemesini hesap edelim. Hatia İzmirde bir numunesinin yapılması için teşebbüste bulunalım.

Reis — Bina meselesi teklifi veçhile kabul edilmiştir.

Hikmet Bey — Her muhitteki muallimlerin okuma odalarıyla bir program ve nöbetle ile alâkadar edilmesi lâzımdır.

Reis Bey—Seviyeye göre kitap meselesi ile adet liste meselesini reye koyorum.

Neşet Bey — Okuma odalarına bir kitaptan bir kaçtane gönderilmesini temin etmeli.

Ferit Bey — İdare amirlerinin okuma odalarıyla daha yakından alâkadar olmalarını temin için makam aidi nezdinde teşebbüsatta bulunulmalıdır.

Neşet Bey — Evelki teklifi tekrar arz ediyorum: Evlere de kitap verilmeli. Okuma meselesinde kadınlarında ehemmiyetle nazarı dikkata alınmasını onların da evlerine kitap göndermek suretile okutma meselesinden çok serbest bırakılmasını teklif ediyorum.

Reis Bey — Lâyiha üzerinde teklif yapacak arkadaşlar var mıdır?

Hakkı Bey — Müşahedelerimi arz ediyorum. Okuma odalarının açılmasında kaymakamlar, fırka daha müessirdir. Halbuki bu hususta maarifçilerin ve bilhassa müfettişlerin mütaleası alınmalıdır. Mıntaka müfettişlerinin de bu işlerle alâkadar olması isteniyor bu temin edilmelidir. Aksi taktirde odalar şimdiki vaziyeti muhafaza edecektir.

Reis Bey : Diğer bir Encümenin lâyihasını okuyalım mı efendim.

10 Dakika istirahat edelim sesleri.

Reis Bey— Celseyi açıyorum. Okuma odası lâyihasını Encümene iade ediyorum. Diğer bir Encümenin lâyihasını veriyorum. Üçüncü Encümenin lâyihasını Ferit bey okuyacaktır.

İctima Riyasetine

Encümen kendisine havale edilen maddeleri ideal bir program olan müfredat ve talimatnamenin ruhuna uygun mahiyette tetkik ve mütalea etmiş ayrıca düşünce ve tetkiklere geçmemiştir. Müfredat programını ve talimatnameyi yaşatmak hedefimizdir.

Madde : 6

Ruznamenin bu maddesi : müfredata göre elyazısı ve yazı defterlerinden ibarettir.

Encümenin mütaleası :

Yeniden tabedilen müfredat geçen tetris senesinin ortalarında Müfettişlere ve mekteplere tevzi edilmiştir. Müfredatın elyazısına taalluk eden fıkralarında mevzubahis olan elyazı levhaları merkez, kaza ve köy mekteplerine gönderilmemiştir. Dolayısıyla müfredatın bu ciheti geçen sene tatbikat sahesına girmemiştir. Encümen bu ciheti elyazısını anarşiden kurtarıcı bir mahiyette telekki ettiği için âcilen emri mucibince Devlet matbaasından seri halinde mezkûr

numunelerin sınıf adedince celp ve tevziine lüzum görmektedir bu nümuneleri beraber Encümenimize tevdi edilen elyazısı defterleri vücuda getirmeği aynı maksat için zaruri telekki etmektedir.

Bu defterler levhaların hükmüne tevfikan ikinci sınıftan itibaren bütün sınıflar için seri halinde tab'ı ve neşir hakkı fakir çocuklara yardım cemiyetine ait olmak üzere müfettiş Ferit Oğuz Bey tarafından tertip ve tanzim edilecektir. Bu elyazısının tamamen hakimiyeti için, kabul edilecek alfabe kitaplarının büyük ve küçük harflerin basitleştirilmiş şekillerinden intihap edilmesinin bilhassa tavzih kastıyla mekteplere bir an evvel tamim edilmesi.

Yazı defterlerinin kullanılması usnlü müfredatın müteakip maddelerinde mühim noktalar namı altında tespit edilmiştir.

Birinci sınıfta elyazısına geçmiş ve bu sahada itiyat kazandırılmış bu seneki ikinci sınıfların muallimi başmuallimle beraber senenin ilk günlerinde verecekleri tetkike müstenit kararla intikal yazısını takibe lüzum kalmadan 3 üncü sınıfa başlayacak elyazısına devam ederler.

Müfredata göre elyazısı :

1 — Birinci sınıfta ilkin çocuklara basitleştirilmiş kitap yazısı büyük harfler gösterilecektir.

2 — Büyük harflerden sonra basit kitap yazılı küçük harfler gesterilir.

3 — İkinci sınıfta gösterilecek elyazısı kitap yazısı ile adi elyazısı arasında mutavassıt bir yazı olan bitişik yazıdır.

4 — Üçüncü sınıftan itibaren asıl elyazısı öğretilecektir.

5 — Kitap yazısı ile seri, düzgün ve okunaklı yazmağa alışan talebeden vazifelerini bu yazı ile yazmak isteyenler bundan men edilmeyecekler, bilakis teşvik olunacaklardır.

6 — Elyazısı için verilen nümuneler hariç olarak muallimler tahtaya talebe için yazacakları her yazıyı mutlaka kitap yazısı ile gayet itinalı yazacaklardır.

Müfettiş

Müfettiş

Müfettiş

Müfettiş

Reis bey — El yazısı maddesi hakkında söz serbestir.

Hikmet bey — Altıncı maddenin izah edilmesini rica ederim.

Ferit bey — Yeniden tabedilen müfredattaki değişiklik el yazısıdadır. Müfredat bunu mevzu bahis etmeden „terbiyede„ münteşir Avni beyin fikirleri İzmir muallimleri arasında alfabe ve yazı tedrisatına, bilhassa mutavassıt harflerin tatbikatına yol açmıştı. El yazısına ait tamimin, işaret ettiği levhalar İzmir halâ gelmemiştir. Yazı esaslarının tamim ve teşmili için bu levhaların acilen celp ve sınıf adedine göre tevziine lüzum vardır.

Mesai bu nümunelere göre takip edilecektir. birde muallimlere nümunelerden başka aynı tamimin hazırlanıp gönderileceğinden bahsettği rehber ihtiyacı vardır. bu rehberlerin de gönderilmesini istememiz zaruri oluyor.

Reis bey — Encümenin mutalaası çok kıymetlidir. Levhaların ve yazı rehberlerinin süratla istenmesini de tazammun ediyor.

Vahit bey — Mutavassıt harflerle üçüncü sınıfa kadar tedrisat yapılmasını doğru bulmıyorum. Mıntıkamda ufisiyal italik harflerle tedrisat yapan birinci sınıf talebeleri, mail harflere intikal devresi bir hafta kâfi gelmiştir. Zaten „Dökrolide„ konferanslarından birinde mail harflerin mutavassıt harflere nazaren daha eyi netice verdiğini tecrübesine nazaren tespit etmiştir.

Ferit bey — Müfredatın bu baptaki maddelerini okuyorum efendim.

Neşet bey — Müzakerenin kifayetini ve encümen mazbatasında reye konulmasını teklif ediyorum.

Asım bey — Üç senedir çocuğa başka şekilde yazı öğretiyoruz. Çocuk bidayette ne almışsa öyle yürüsün üç sene zarfında aldığı itiyatlara aykırı hareket edilmesini doğru bulmıyorum.

Hikmet bey — Müzakere kâfidir.

Reis bey Encümenin maddesi aynen kabul ediliyor mu?

Heyeti umumiye — Kabul edilmiştir.

Madde : 9

Maarif memurluğu içtimalarının mahiyet ve zamanın tayini :

Kaza Maarif memurlarının vazifeleri meyanında — E — fıkrası mucibince — tetrisata hâlel gelmiyecek bir surette iki ayda bir defa kaza muallimlerini merkezde toplayarak bu içtimada kaza Maarifine dair dermeyeran edilecek mütaleaları, mülâhazaları ve sair talepleri Maarif müdüriyetine bildirmek —

Encümenin mütaleası :

Bu madde karşısında muhtelif kazaların vaziyeti şöylece

hülâsa edilebilir :

Umumiyetle bütün kazalardır iki ayda bir defa içtima değil senede bir veya iki içtima yapan kazalar ancak tespit edilebilir. Bu içtimaların ruznamesi toplandığı anda yazılan hazırlıksız, tetkiksiz mevzulara münhasır kalıyor ve müsmir bir neticeye varmıyor. İçtima günlerinin tayinine rağmen bazı muallimlerin hatta kaza Maarif memurunun içtimaa icabet etmediği müşahedelerimiz cümlesindendir. Bu vaziyete nazaren her iki ay içtimanın mutlaka vukuunu temin, kaza Maarifi mefhumunun tavzihi lüzumuna kanaat getirilmiştir. Yalnız bazı kazaların mevcut köylerinden sekizi onu merkeze 8, 10 saat mesafede olması dolayısıyla tedrisata hâlel gelmeden içtimaa icabetlerine imkân görülmemektedir. Bunun için günü belli edilen içtimaların Perşembeye tesadüf ettirilmesi ve Perşembe günkü tedrisatın Çarşamba gününden talebeye vazife şeklinde tevdi suretile idare edilerek bu köy muallimlerinin de içtimaa iştiraki için müsait zamana mazhar kılınmaları zarureti vardır. Yıkın köyler bu karardan istifade edemezler. İstifade edecek köylerin tayini mıntaka Müfettişi tarafından daireye bildirilecektir.

Kaza Maarifi :

- A — Daire ve talimatnamenin istediği istatistikler
- B — Talebe devamı
- C — Millet mektebi tetrisatı
- Ç — Halk okuma odaları

(Devam edecektir)

ARZI İTİZAR

Maarif Vekâleti Müfettişlerinden Reşat Şemsettin Beyefendinin altı ay evvel İzmirde bulundukları esnada Erkek Muallim Mektebinin son sınıfı yaptıkları bir musahabenin aslına nazaren hata ve noksanlarla geçen nushamız girdiğine vakıf olarak musahabenin aslına mutabık surette neşri için teşebbüsünde bulunduk Reşat Şemsettin bey efendiye ve karilerimize arzı itizar eyleriz.

İzmir İlk tedrisat Mütellişleri 1931 - 1932 kongresi azaları bir arada:
Birinci sıra sağdan sola: Müfettiş Emin, Ferit, Erkek lisesi felsefe muallimi M. Rahmi Beyler kız muallim mektebi terbiye ruhiyat muallimi Nezahet Hanım, Mütellişünümü Hikmet, müfettiş Vahit ve İsmail Hakkı Beyler.
İkinci sıra sağdan sola: Müfettiş Asım İsmet, Ahmet Nuri, Hüseyin, Şerif, Sabri, Argun, Neşet Beyler.
(Fotoğrafta azadan Maarif müdürü Nalî, müdür muavini Hakkı, Erkek muallim mektebi müdürü Relet ve Erkek muallim mektebi tedris usulü muallimi Reşit Beyler bulunamamışlardır.)

